

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гнатюк Ольга Владиславівна

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, м. Київ

Актуальність дослідження. Уведений воєнний стан в Україні позначився на усіх сферах нашого життя, значних змін зазнала й освітня галузь, в тому числі й фізична культура. У закладах освіти для забезпечення безпекової ситуації на деякий час було призупинено освітній процес через загрозу життю та здоров'ю учасників освітнього процесу, масштабні руйнування освітньої інфраструктури (пошкодження приміщень закладів освіти, навчальної матеріально-технічної бази тощо), вимушене масштабне переміщення учасників освітнього процесу в межах України та за кордон, що призвело до значних втрат контингенту здобувачів освіти та педагогічного складу.

Після вимушеної перерви освітній процес продовжився з використанням усіх доступних форм: онлайн, офлайн або у змішаному режимі. Так, відповідно до Закону України «Про освіту» статті 57¹ щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану, зазначено, що здобувачам освіти, які в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період) були вимушені змінити місце проживання (перебування), залишити робоче місце, місце навчання, незалежно від місця їх проживання на час особливого періоду гарантується організація освітнього процесу в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для його учасників [1].

В умовах воєнного стану наша країна докладает максимум зусиль для забезпечення сталості навчання та викладання, створення безпечних умов для учнів

і студентів, вчителів і викладачів, підтримки тих, хто був змушений виїхати за кордон або до безпечніших регіонів України, для продовження системних реформ на всіх рівнях освіти.

Результати дослідження. Успішній реалізації дистанційного навчання в країні істотно сприяє її державна політика. За роки незалежності було ухвалено ряд законів щодо інформатизації суспільства, зокрема Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Закон України «Про Національну програму інформатизації», «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» та у 2020 році прийнято «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [2] та ін.

Виклики сучасного суспільства, зокрема воєнний стан в Україні, вносять свої корективи в систему дистанційної освіти. Вона стає більш затребуваною, зростає актуальність проблем, пов'язаних з організацією навчання різних вікових груп здобувачів освіти, з вибором інтернет-платформ для організації освітньої діяльності учнів, поєднанням традиційних методів навчання зі специфічними для дистанційної освіти. Методика проведення дистанційних занять з фізичної культури знаходиться у процесі становлення, а принципи дистанційного навчання та його особливості стали серйозними викликами для системи освіти в цілому.

В умовах сьогодення уроки фізичної культури набувають ще більшого значення, адже рухова активність допомагає підтримувати належний рівень фізичного, функціонального стану організму, має оздоровчу спрямованість, зменшує напруженість, тривожність, сприяє відновленню психічного і фізичного здоров'я тощо, однак заняття онлайн мають ряд проблем. Дистанційне навчання передбачає доступ до інтернету, технічне забезпечення (комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон тощо) в усіх учасників освітнього процесу. Виникає проблема – доступ до якісного інтернету, і відповідно, відсутність рівних умов для усіх учасників освітнього процесу. Інша проблема – це не володіння деякими педагогами різними технологіями дистанційної освіти. Сучасні учні, навіть учні

початкової школи, швидко опановують електронні засоби навчання. Для учителів ця проблема ускладнюється тим, що їм потрібно не просто опанувати новий засіб, а й змінити власну відпрацьовану роками методику навчання, знайти та застосувати нові методи і форми так, щоб досягти обов'язкових результатів навчання.

Відповідно до профілю предмета кожен учитель використовує зручні для його діяльності додаткові засоби комунікації. За нашими дослідженнями, учителі фізичної культури частіше за все користуються матеріалами «Всеукраїнської школи он-лайн» (52%), «Всеукраїнського проєкту JuniorS» (31%), «Всеосвіти» (16%) та інші (1%). Також, за опитуванням, 76% педагогів відзначили, що важливою проблемою, яка є в період дистанційного навчання, це неможливість комунікації у звичному режимі: між учителем і учнями, учнів між собою. Адже, за умов традиційного очного навчання у школі відбувається постійна комунікація (вербальна й невербальна), під час дистанційного навчання соціальна комунікація зменшується, її невербальна частина майже зникає. І виникає проблема: як організувати комунікацію між учителем і школярами, учнів між собою під час синхронної онлайн-зустрічі, а також якою має бути віртуальна навчальна комунікація в асинхронному режимі, щоб вона не займала весь вільний час педагога і учнів. Результати анкетування, проведені в закладах освіти, показують, що позитивно ставляться до організації дистанційного навчання 40,5% опитаних, вважаючи заняття цікавими, зрозумілими, не складними; однак 15,5% опитаних учнів ставляться до проведення дистанційного навчання негативно, формат роботи не влаштовує, не все зрозуміло, до того ж відволікають перерви в роботі інтернету, (зокрема вимикання світла) тощо, решта 44% нейтрально ставляться до навчання онлайн, вони відмічають, що їм немає різниці, як проходить урок – офлайн чи онлайн.

Зауважимо, що саме для уроків фізкультури важливою є практична частина, якісне виконання вправ, а при віддаленому навчанні учителям важко відстежити техніку виконання. Хоча дистанційне навчання не може замінити стандартні

практичні уроки з фізичної культури, бо їх основа – довільна рухова діяльність, яка формує необхідні вміння та навички, фізичні здібності, що дозволяють оптимізувати стан здоров'я і працездатність, але треба враховувати й те, що система дистанційного навчання включає різноманітні варіанти завдань, які в комплексі дозволяють підтримувати мотивацію і спрямування на оздоровчу фізичну активність. Поступове набуття навичок самоорганізації дистанційної навчальної діяльності дозволило зробити процес набуття освіти більш якісним. завдяки коригуванню навчальних завдань, організації задовільних умов для занять фізичною культурою вдома, забезпечення доступності здобувачів освіти до мережі інтернет, гнучкості часових меж для заняття спортом, дистанційне навчання в основному проводилось на належному рівні. Педагогам вдається підтримувати ефективність виконання основних завдань навчального процесу та уникати більшості проблем дистанційного навчання для підвищення і вдосконалення якості освітнього процесу з фізичної культури в умовах воєнного стану.

Це далеко не повний перелік проблем, з якими стикаються учителі й учні під час дистанційного навчання в умовах воєнного часу.

Висновок. Організація якісного дистанційного навчання з фізичної культури в умовах воєнного стану – складний і надважкий процес. Але кропітка систематична робота щодо впровадження й удосконалення сучасних технологій дистанційного навчання в освітній процес врешті-решт допомагає досягти позитивних результатів.

1. Закон України «Про освіту»: редакція від 6.04.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затверджено [наказом](#) МОН від 8 вересня 2020 року №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

Гнатюк Ольга Владиславівна, gnatolga@ukr.net (097)221-72-43, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України.